

MISSATGE DEL SANT PARE FRANCESC PER A LA 109A JORNADA MUNDIAL DEL MIGRANT I DEL REFUGIAT 2023

Diumenge, 24 de setembre de 2023

1

Lliures d'escollir si migrar o quedar-se

Benvolguts germans i germanes,

Els fluxos migratoris dels nostres dies són expressió d'un fenomen complex i articulat, la comprensió del qual exigeix l'anàlisi atenta de tots els aspectes que caracteritzen les diverses etapes de l'experiència migratòria, des de la partença fins a l'arribada, incloent-hi un eventual retorn. Amb la intenció de contribuir a aquest esforç de lectura de la realitat, he decidit dedicar *el Missatge per a la 109a Jornada Mundial del Migrant i del Refugiat* a la llibertat que hauria de caracteritzar sempre la decisió de deixar la pròpia terra.

“Lliures de marxar, lliures de quedar-se”, recitava el títol d’una iniciativa de solidaritat promoguda fa uns anys per la Conferència Episcopal Italiana com a resposta concreta als desafiaments de les migracions contemporànies. I de la meva escolta constant a les Esglésies particulars he pogut comprovar que la garantia d’aquesta llibertat constitueix una preocupació pastoral estesa i compartida.

«Un àngel del Senyor s’aparegué a Josep en somni i li digué: “Lleva’t de seguida, pren el nen amb la seva mare, fuig cap a Egipte i queda-t’hi fins que jo t’ho digui, perquè Herodes buscarà el nen per matar-lo”» (Mt 2,13). La fugida de la Sagrada Família a Egipte no va ser fruit d’una decisió lliure, com tampoc no ho foren moltes de les migracions que han marcat la història del poble d’Israel. Migrar hauria de ser sempre una decisió lliure; però, de fet, en molts casos, avui tampoc no ho és. Conflictes, desastres naturals, o més senzillament la impossibilitat de viure una vida digna i pròspera a la pròpia terra d’origen obliguen milions de persones a marxar. Ja l’any 2003, sant Joan Pau II afirmava que «construir condicions concretes de pau, pel que fa als emigrants i els refugiats, significa comprometre’s seriosament a defensar en primer lloc el dret a no emigrar, és a dir, a viure en pau i dignitat a la pròpia pàtria» (*Missatge per a la 90a Jornada Mundial del Migrant i del Refugiat*, 3).

«Ells prengueren també els ramats i tots els béns que posseïen en el país de Canaan. Jacob va arribar a Egipte amb tota la seva família» (Gn 46,6). Va ser a causa d’una gran fam que Jacob amb tota la família es va veure obligat a refugiar-se a Egipte, on el seu fill Josep els havia assegurat la supervivència. Entre les causes més visibles de les migracions forçades contemporànies hi ha les persecucions, les guerres, els fenòmens atmosfèrics i la misèria. Els migrants escapen per la pobresa, la por, la desesperació. Per a eliminar aquestes causes i acabar finalment amb les migracions forçades és necessari el treball comú de tots, cadascun d’acord amb les seves responsabilitats. És un compromís que comença per preguntar-nos què podem fer, però també què hem de deixar de fer. Hem d’esforçar-nos per a aturar la carrera d’armament, el

colonialisme econòmic, la usurpació dels recursos aliens, la devastació de la nostra casa comuna.

«Tots els creients vivien units i tenien en comú tots els seus béns; venien les seves propietats i les altres coses que posseïen, per distribuir entre tots el diner, segons les necessitats de cadascú» (Ac 2,44-45). L'ideal de la primera comunitat cristiana sembla molt allunyat de la realitat actual! Perquè la migració sigui una decisió realment lliure, cal esforçar-se per garantir a tothom una participació equitativa en el bé comú, el respecte dels drets fonamentals i l'accés al desenvolupament humà integral. Només així es podrà oferir a cadascú la possibilitat de viure dignament i realitzar-se personalment i com a família. És clar que la tasca principal correspon als països d'origen i als seus governants, cridats a exercitar la bona política, transparent, honesta, previsible i al servei de tothom, especialment dels més vulnerables. No obstant això, aquests han d'estar en condicions de fer-ho, sense trobar-se desposseïts dels propis recursos naturals i humans, i sense ingerències externes dirigides a afavorir els interessos d'uns pocs. I, allà on les circumstàncies permetin escollir si migrar o quedar-se, també s'haurà de garantir que aquesta decisió sigui informada i ponderada, per a evitar que tants homes, dones i infants siguin víctimes d'il·lusions perilloses o de traficants sense escrúpols.

«L'any jubilar cadascú ha de recobrar el seu patrimoni» (Lv 25,13). La celebració del jubileu representava per al poble d'Israel un acte de justícia col·lectiu; tots podien «tornar a la situació originària, amb la cancel·lació de tots els deutes, la restitució de la terra i la possibilitat de tornar a gaudir de la llibertat pròpia dels membres del poble de Déu» (Catequesi, 10 de febrer de 2016). Mentre ens acostem al Jubileu del 2025, és bo recordar aquest aspecte de les celebracions jubilaris. És necessari un esforç conjunt de cadascun dels països i de la comunitat internacional perquè s'asseguri a tothom el dret a no haver d'emigrar, és a dir, la possibilitat de viure en pau i amb dignitat a la pròpia terra. Es tracta d'un dret encara no codificat, però d'importància fonamental, la

garantia del qual es comprèn com a corresponsabilitat de tots els Estats respecte a un bé comú que va més enllà dels límits nacionals. En efecte, pel fet que els recursos mundials no són il·limitats, el desenvolupament dels països econòmicament més pobres depèn de la capacitat de compartir que s'aconsegueix generar entre tots els països. Fins que aquest dret no estigui garantit —i es tracta d'un llarg camí— encara seran molts els qui hagin de marxar per a buscar una vida millor.

«Vosaltres, quan jo tenia fam, em donàreu menjar; quan tenia set, em donàreu beure; quan era foraster, em vau acollir; quan em veiéreu despullat, em vau vestir; quan estava malalt, em vau visitar; quan era a la presó, vinguéreu a veure'm» (Mt 25,35-36). Aquestes paraules ressonen com una exhortació constant a reconèixer en el migrant no només un germà o una germana en dificultat, sinó Crist mateix que truca a la nostra porta. Per això, mentre treballem perquè tota migració pugui ser fruit d'una decisió lliure, estem cridats a tenir el màxim respecte per la dignitat de cada migrant; i això significa acompanyar i governar els fluxos de la millor manera possible, construint ponts i no murs, ampliant els canals per a una migració segura i regular. On sigui que decidim construir el nostre futur, al país on hem nascut o en un altre lloc, el més important és que hi hagi sempre una comunitat disposada a acollir, protegir, promoure i integrar tothom, sense distinció i sense deixar fora ningú.

El camí sinodal que, com a Església, hem emprès, ens porta a veure en les persones més vulnerables —i entre elles molts migrants i refugiats— companys de viatge especials, que hem d'estimar i cuidar com a germans i germanes. Només caminant junts podrem anar lluny i assolir la meta comuna del nostre viatge.

Roma, Sant Joan del Laterà, 11 de maig de 2023

Francesc

Pregària

Oh Déu, Pare totpoderós,
concediu-nos la gràcia de comprometre'ns activament
a favor de la justícia, la solidaritat i la pau,
perquè a tots els vostres fills se'ls assegurí
la llibertat d'escollir si migrar o quedar-se.

Concediu-nos el coratge de denunciar
tots els horrors del nostre món,
de lluitar contra tota injustícia
que desfigura la bellesa de les vostres criatures
i l'harmonia de la nostra casa comuna.

Sosteniu-nos amb la força del vostre Esperit,
perquè puguem manifestar la vostra tendresa
a cada migrant que poseu en el nostre camí
i difondre en els cors i en cada ambient
la cultura de la trobada i de la cura.